

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το αίτιο της ρατσιστικής συμπεριφοράς παρουσιάζεται στην 1^η παράγραφο, ενώ τα στοιχεία που περιλαμβάνει στη 2^η παράγραφο του Κειμένου 1. Συγκεκριμένα:

- Το αίτιο του ρατσισμού περιγράφεται ως αίσθηση ανωτερότητας απέναντι σε οποιαδήποτε άλλη φυλή και, ταυτόχρονα, ως αίσθημα φόβου απέναντι στους (υποθετικούς) κινδύνους, τους οποίους εγκυμονεί για εμάς η δραστηριότητα αυτής της φυλής.

Στη συνέχεια, η ρατσιστική συμπεριφορά περιλαμβάνει δύο βασικά γνωρίσματα, όταν εκδηλώνεται:

- μεροληπτική αξιολόγηση προτερημάτων και ελαττωμάτων: στη δική μας φυλή εντοπίζουμε μόνο θετικά, στους αντιπάλους μόνο αρνητικά ·
- διαφορετικά ανά περίπτωση προσχήματα, αντλημένα από τα επιμέρους χαρακτηριστικά κάθε λαού.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην 3^η παράγραφο του Κειμένου 1 εντοπίζονται οι ακόλουθοι κειμενικοί δείκτες:

- βέβαια
- όμως
- αν τώρα ... τότε

Και οι τρεις (3) δείκτες συμβάλλουν στην οργάνωση της παραγράφου, ανάλογα με τη σημασία τους:

- Βέβαια → εκφράζει βεβαιότητα, σιγουριά· τίθεται στην αρχή της παραγράφου αφενός ως στοιχείο σύνδεσης με τα προηγούμενα και αφετέρου για να εισάγει στον λόγο μια γνωστή και γενικώς αποδεκτή άποψη (ότι οι αρχαίοι Έλληνες

πρόσφεραν πολλά στον παγκόσμιο πολιτισμό), η οποία δεν επιδέχεται αμφισβήτηση από κανέναν.

- Όμως → εκφράζει αντίθεση και, ταυτόχρονα, αιτιολόγηση· τονίζει τον τρόπο, με τον οποίο υλοποιήθηκε το περιεχόμενο της προηγούμενης, αδιαμφισβήτητης θέσης. Εισάγει την άποψη ότι οι αρχαίοι Έλληνες πρόσφεραν στον παγκόσμιο πολιτισμό με τη δημοκρατία και τον σεβασμό προς τον άνθρωπο, δηλαδή ταυτόχρονα αιτιολογεί τα προηγούμενα και τα αντιπαραθέτει προς τη σημερινή ιδεολογία και πρακτική του ρατσισμού.
- Αν τώρα ... τότε → εκφράζει όρο / προϋπόθεση και το αποτέλεσμα της. Εισάγει τη θέση ότι, αν οι σύγχρονοι Έλληνες περιφρονούν ορισμένους ανθρώπους, επειδή αισθάνονται ανώτεροι ως απόγονοι των αρχαίων (προϋπόθεση), τότε αποδεικνύουν ότι δεν είναι γνήσιοι απόγονοι ανώτερων προγόνων (αποτέλεσμα). Η θέση αυτή αποτελεί το συμπέρασμα της παραγράφου.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

1 β

2 γ

3 γ

4 α

5 α

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο δεδομένο απόσπασμα του διηγήματος «Ο αντίκτυπος του νου» παρουσιάζονται διάφορα πρόσωπα με διαφορετική καταγωγή, διαφορετικά εμφανισιακά χαρακτηριστικά, διαφορετικά επαγγέλματα, ακόμη και διαφορετική θρησκεία. Το στοιχείο που εντυπωσιάζει τον αναγνώστη είναι η αγαστή συνύπαρξη και οι φιλικές μεταξύ τους σχέσεις (φιλικές σχέσεις): ο αφηγητής ούτε αναφέρει ούτε υπαινίσσεται σε κάποιο χωρίο του κειμένου συμπεριφορές διακρίσεων ή ρατσισμού, αντίθετα τονίζει ότι οι Ιταλοί συγκεντρώνονταν στην ίδια ταβέρνα με τους Έλληνες (*σιμά εις τους δικούς μας, να προσεχθεί ο δείκτης «σιμά»*).

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται σε τρεις ανθρώπους, με ολότελα διαφορετικά χαρακτηριστικά: τον Αντώνιο Αλμπέργο, Ιταλό από τη Σικελία, πολύ μελαχρινό, που έφτιαχνε σφραγίδες και ήταν και λίγο καλλιτέχνης (*ο Αντώνιος ... εν μέρει καλλιτέχνης*), τον Σαββατίνο, Εβραίο από την Κέρκυρα που μιλούσε πολλές γλώσσες και ασκούσε πολλά

επαγγέλματα (ο Σαββατίνος ... πολλές τέχνες) και τον Λύσανδρο Παπαδιονύση, ντόπιο, δηλαδή Έλληνα και Ορθόδοξο (και ο Λύσανδρος ... δικούς μας). Για τους τρεις αυτούς, ειδικά, ο αφηγητής τονίζει ότι διατηρούσαν τις πιο στενές μεταξύ τους σχέσεις από όλους τους άλλους (Αλλ' οι πλέον αχώριστοι ήσαν ... από τους δικούς μας).

Αξίζει ιδιαίτερα να προσεχθεί πως αυτοί οι τρεις, ειδικά, είχαν θεμελιώσει τη φιλία τους πάνω στην κοινή τους αγάπη για το καλό φαγητό (είχον μεγάλην κλίσιν εις τα γιουβέτσια) και το ξεφάντωμα (Στου Καρμάνη το καπηλείον ... εις τον Διόνυσον). Ωστόσο δεν απέκλειαν κανέναν άλλον από την καλοπέραση και το γλέντι (Επερίσσευεν όμως πάντοτε μεζές ... κατόπιν).

Με λίγα λόγια, στο απόσπασμα παρουσιάζεται, με ύφος παιγνιώδες και χαλαρό, η ειδυλλιακή εικόνα μίας συντροφιάς πολύ διαφορετικών ανθρώπων, οι οποίοι συμβιώνουν αρμονικά και γλεντούν αδελφωμένα στην Αθήνα των αρχών του 20ού αιώνα.